

«جان باتیست غرنوی» یان سەرگوروشتهی عهتاریکی حهرامزادهی بکوژ و کاریزما

هاشم سهرج

فه‌هنسای ته‌نیبوو، هه‌تا بۆنی زنج و پیس و قیژه‌ون له رووبار و دار و به‌رد و گۆرپه‌پان و پرد و بن پرد و له کلتیسه‌کانیش پرکی ده‌کرد و «پاشا»ی شاریش بۆنی نازه‌لیکی درنده‌ی لی ده‌هات، هه‌ر له‌و سه‌رده‌مه‌یشدا سه‌ری کۆنترین گۆرستانی ئه‌و شاره‌ هه‌لده‌دریته‌وه و ملیۆنه‌ها که‌لله‌سه‌ر و ئیسک و پرووسکی رزیو کۆما کۆما ده‌کرین و بۆنی پیسی مه‌رگ سه‌راپای کۆشک و ته‌لار و خانوبه‌ره و خیا‌بانه‌کان داده‌گریت.

هه‌ر له‌وئ له‌ژیر عه‌ره‌بانه‌ی ماسی فرۆشیدا، ئه‌و ئافه‌ره‌ته‌ی که‌ له‌ ته‌نیشت عه‌ره‌بانه‌که‌دا وه‌ستاوه و به‌ چه‌قۆبه‌ک پوله‌که‌ی ماسی داده‌مالی و هه‌ر له‌وئ دووچاره‌ی ژان و ژوور دی و کۆرپه‌که‌ی له‌ژیر عه‌ره‌بانه‌که‌ داده‌نی و به‌هه‌مان چه‌قۆش ناوکی ده‌برێ و نیازیه‌تی به‌ ده‌رد و چاره‌نووسی چوار کۆرپه‌که‌ی پیتشووی به‌ریت، یان به‌ره‌و گۆرستان یان رووه و رووباری رابمالی و شوونبزی بکا.

که‌چی ئافه‌ره‌ته‌که‌ که‌ ته‌مه‌نی بیست ساله‌ و له‌پر ده‌بووریتته‌وه و چه‌قۆکه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌یه و کۆرپه‌که‌ش چه‌شنی بارستیک خوین له‌ ته‌نیشتیه‌تی و له‌ژیر عه‌ره‌بانه‌که‌وه ده‌قیژینی و که‌ پۆلیس ده‌یدۆزنه‌وه له‌نیوان سه‌لکی ماسی ئه‌نجن ئه‌نجن کراو و شخل و شلخه‌ی میس و مه‌گه‌زدا ده‌ری دین و دایکه‌ وه‌ک تۆمه‌تباریک به‌ره‌ و «مقصله» ده‌بردیت و کۆرپه‌که‌یش ده‌نیتریتته «دیرسان میری» له‌ شه‌قامی «سان مارتان» له‌وئ له‌ ئاوی پیروژ هه‌لده‌کیشریت و به‌ «جان باتیست غرنوی» نیوزه‌ده‌که‌ریت.

ئه‌مه‌ وه‌ک پیتشه‌کییه‌کی ته‌قلیدی ویستم چۆنیه‌تی له‌دایکبوونی کاراکته‌ری رۆمانه‌که‌ روون و ئاشکرا بیته‌. به‌لام با بزانی «باتریک زوسکیند»ی نووسه‌ری رۆمانی «عه‌تر» چلۆن کاری له‌م رۆمانه‌دا کردووه. ده‌توانم بلێم «باتریک» سوودیکی زۆری له‌ چه‌ندین گوفتاری خه‌ته‌رناکی «دۆستۆیفسکی» وه‌رگرتووه و چه‌ندین

رۆمانی «عه‌تر» شاکاریکی ده‌گه‌من و دانسقه‌ی جیهانی نووسین و داهینانه، ئه‌وه‌تانی سه‌رله‌به‌ری مرۆف و شوین و شتگه‌له‌کانی شار و شارۆچکه‌ی ولاتی فه‌ره‌نسای چاخی هه‌ژده‌یه‌م به‌ گره‌ی بۆنی پیس و ناخۆش و دژوین پرکی ده‌کرد و سه‌ریاکی هه‌وشه‌ و بانیه‌ و په‌یه‌ و بالکۆنه‌کان شه‌رای بۆنی پاشه‌روگی مرۆف و هه‌لمی یوربای میزبان لی هه‌لده‌ستا، خیا‌بانه‌کان ته‌ژی به‌ بۆ گنخی ته‌خته‌داری رزیو و سه‌رگین و قه‌رسه‌قول و گوومشک و غوباری شیدار، ژووری خه‌وتن بۆنی ته‌ره‌شووح و چه‌رچه‌ف و پیتخه‌ف و شره‌ و شیتالی چه‌ور و له‌شی مرۆقه‌کان بۆدپنی ئاره‌قه‌ و بۆگه‌ی په‌نیری کۆن و پۆشاکێ چلکن و ده‌میان بۆدگانی رزیو و سک بۆنی پیاز و شیرێ ترشا و بۆگه‌ی ده‌رد و وه‌ره‌م سه‌ریاکی ولاتی

هه لئاسین و ئیعدامکردنی پشیله و به چکه پشیله بوو، پشیله ی به تهنافا هه لدهواسی و پاشان به چه قو پاره پاره ی ده کرد. «جان باتیست غرنوی» کاتج گه یشته ترۆپکی هونه و به هره و کارامه یی عه تار ی وهک عه تار یکی کار یزما. به چکه پشیله ی ده گوشت و له ناودا ده یخوساند و به ریگه ی «رۆنی سارد» داو دهرمانی لی ده گرتوه و بۆنی لی دروست ده کرد، پاشان قیژبوونه وه و دوورکه وتنه وه له شکل و سهر و سه کوتی ئه و مرۆقه ره زارگاراننه ی که شیه و دیمه نی کریت و قیژه ونیان نازار و ئه شکه نجه ی چاو و رۆحی مرۆف ده دن و ههروه ها راده و پله ی گوزارشت و دهرپرین له عیشق و ئه قین و جوانی له جیهانی رۆمانه که ی دۆستۆبفسکی دا گه یشته به راده ی پاره پاره و تیکه تیکه خواردنی جه سته ی ناسکی «مه عشوق»، به لام «باتریک زوسکیند» ی له دایکبوی سالی (۱۹۴۹) ی شاری (ئه مباح) و دهرچوی زانکۆی (میونخ) ی به شی میژوو، وا دیاره کۆرسیکی ته وا و تایبه تی بۆ زانیی جۆره کانی گول و گولناسی و که ره سه و نامرازه کانی عه تر و بۆن و به رامه دروستکردن و دهرگرتوه، چونکه رۆمانی «عه تر» تیکستییکه ته ژنی له زۆرتین چهن و جۆره کانی گول و که رسته و نامرازی کارگه کانی عه تر، به لام تیکستی عه تر به هیتزیکی ئیکسیری سه رپاکی هزه په رشوبلاوه کانی پیشوو، ئه وه ی نامرازه مان بۆدا له دنیای ده قدا قلب ده کاته وه و پرۆسه ی نووسین کرده کانی به خوین و جه سته ئه نجام ده دات و تیکرای حاله ته کوشنده و توند و تیژ و خه ته رناکه کان له نیو رۆحی «جان باتیست غرنوی» دا به رجه سته ده کریت و ئه مه ییش به چه مکی «نیچه» (چونکه نیچه نه ی نووسیوه بۆ ئه وه ی شت دابه زرنییت، به لکو بۆ ئه وه ی بنه ماکانی ناوه ز سه راوژیر بکات). (نووسین لای نیچه بریتییبه له هه سته کردن به بوون و دهرپرینی «ده یان وزه» که وا له فۆرمه که ی ده کات کراوه بیته له سه ره سه ما و که رنه قالی پیکه نین و ناهه نگ و ئیسکسووکی و خولانه وه و سه راوبنکردنی هیما و دابونه ریت و سرووته کان.. یاریکردنیکی توند و جه نگاوه رانه له گه لیاندا، له پینا و به دیه پینانی به خته وه ری له بننه هاتوو و چیژی هه میشه یی، نووسین لای نیچه مانای دانیشتنه له سه ره بروسک و بورکانه کان و به رزیبونه وه بۆ ئاسمان و که وتنه به ر له عه نه تی خودا و چوونه ناو ئه شکه وته دوور و درێژه کان و ته راییی هه میشه یی نیو زوی). پاشان «باتریک» زۆر کارامانه هه ولتی داوه کار له سه ره

خه سلته و سیفات و ئادگاری که سایه تی «سمیردیاکوف» ی رۆمانی «برایانی کارامازوف» له ره فتار و که سایه تی «جان باتیست غرنوی» دا به رجه سته کراوه.. له وانه چرکه ی له بارنه چوونی «سمیردیاکوف» وهک کۆرپه له یه که که زیاتر به حاله تیکی قه ده ریبه وه ده به سرتیت، ههروهک ده زانین، باوکی «ئیفان، ئه لیوشا، دیمتری» که له چرکه یه کی به دمسه ستیدا ده گه ل کۆمه له براده ریکی سه ره مه ست، به بهر دیواری کلتیسیایه ک تیده په رن، له وئ چاوی به چلکنترین و کریتترین سوالتکه ریک ده که ویت که «ئه لیزابیث» ه، براده ره کانی بیزیان لپی ده بیته وه و ئه و له و نیوه شه وه تاریکه دا، موماره سه ی سیکسی ده گه ل ده کات و سکی پر ده بی.. سه برترین حاله ت له وه دایه که «ئه لیزابیث» ژان و ژووری دیتی و هه ول ده دات خۆی بگه یه نیتته مالی میرده ناشه رعییبه که ی، جا مۆجیزه که له وه دایه له بلندترین شوینی شووراکه وه خۆی هه لده داته نیو ته لاره که، که چی کۆرپه له که ی له یار ناچیت.. جا «جان باتیست» وهک کۆرپه یه که هه ر به ریکه وت پۆلیس ده ربازی ده کهن، ئه گه رنا چه شنی چوار کۆرپه که ی پیشوو، چاره نووسی نیو رووبار و گۆرستان بوو، ئه نجا سیفاتی دووه می هاوبه ش و به یه کچووی ئه م دوو کاراکته ره.. «سمیردیاکوف» له قوئاخی هه رزه کاریدا خولیا و هه وه س و مه راقی

گهشه دهكا و لای «غریمال» ی دهباغ.. كه دوو چاری خورش و جهمره ی خه بیسه دیت، كه چی زیره كانه چاره سه ری خۆی دهكا و ته نیا ئاسه واری چهند دومه ل و زیپكه یهك له روخسار و لامییدا ده میتینته وه.

غرنوی به په ره ی لووته ئه فسووناوییه كه ی شیله و ره حیقی بۆن و به رامه خو شه كان هه لده مژی له نیو یادگه و زاكیره ییدا ده یپاراستن، هه ر چركه ساتی و یستبای ئاماده ی ده كردن، وهك بۆنی كوتالی هه ربه ر و ئاوربشم، بۆنی تیکه ل به عه تر و شه رابی زه عته ر، بۆنی شانیه ی له پشتی كیسه ل دروستكراو، بۆنی ده ریا، یه كه مین جار بوو كه بۆنی عه تری گو له به ییوون و میسك و ئاوه دۆنی شازاده و نارنج و میسكی رۆمی و یاسه مه ن و به رامه ی سه روه ی گالیسه كه ی خانه دانان بكا، هه روه ها بۆنی گوگرد و ئاوه دۆن و خو پی بارووتی ده كرد و «غرنوی» نیازی بوو، گیانی بۆنه كان ده سه مو بكات، یا به یده سته كر دنی عه تر و بۆنه كان له پینا و خاترحه می و دلنبای دل، بو نمونه بۆنی كافوور و ده رزی سه نه وه به ر و لیمو و نارنج و سه روو، میسك و گو له یاسه مین و نه رگز و شیر و هه نگوین..

غرنوی شه رزا و به له دی بۆنی جهسته بوو، جهسته ی خه لقه نده كانی خودا، شه یدا و هه لوه دای تاقه بۆنیکی یان عه تر یکی ناب و بژوین و مو سه فای خوداییه، دوایین جار ئه م عه تره له جهسته و قژی «لوور» دا ده دۆزیتته وه.

«غرنوی» له بۆنی مرۆف گه یشتبوو ده یزانی له شی پیاو بۆنی قیژه ونی زنج و گه ماری میزای تیکه ل به ئاره قه ی تون و بۆدن و بۆگه ی په نیری كۆنی لئ دئ و جهسته ی ژنیش بۆدنی ماسی گه نیو، كه واته ژبانی ئه و له م گه ر دوون و زه مه نه دا چ مانایهك ده به خشی ئه گه ر بیتو نه شئیه ی ئه و عه تره خوداییه ی كه به دوایدا و پیل و سه رگه شته و عه وداله بۆی ده سگه ر نه كری. «غرنوی» درنده یه كه مین قه تل كه ئه نجامی ده دا له پینا و به یده سكر دنی عه تر یكه له رۆحی جهسته یه کی پا كیزه وه ده پژی و به به ره هه سته ی لووته سیحراوییه كه ی ده یدۆزیتته وه. خنكاندنی كچیکی په ری شیوه ی پرچ سووری بالا به رزی لاواز و بنیس، كه له به ره هیوانی ناندینه كه دا خه ریکی قاشكر دنی «ئالوو بالوو»، دوای خنكاندنی، سه راپای له شی بۆن ده كا.. بۆن كرنیك له ته و قه سه ری تا نیو لنگانی و ره حیقی عه تری جهسته ی له نیو دورجی یادگه ی خه ته رناكیدا ده پارێزی و وهك بۆن و به رامه یه کی په رۆز ده یپه رسته ی، عه تر ی سه رچاوه ی نه مری و جاویدییه، غرنوی به ر له سیحری جوانی شیوه

چهن دین چه مکی گوته و گو فستاری فه یله سووف و قدیسانی خودگه رای وهك نیچه و باسكال و قدیس ئوگستین، بكا و ئه مه یه به شیوه یه کی ناراسته وخۆ و په نهان و پرژوبلاو له جیهانی رۆمانه كه دا رهنگی داوه ته وه كه مه به سته سه ره کی به خشی نی چیژ و له ززه ته به تیکست و بوون، ئه مه ش به هۆی ژیر و زه به ركر دنی عه رش و سه لته نه ته ی ئیسه تیک و مۆرال و ترا دیسیۆنه ته قلیدییه كان ئه نجام دراوه.

دیالۆگی نیوان «جان بوسی» ی دایان و «تیریر» ی راهیب و شتیواندنی سیفات و مۆجیزه كانی «مه سیح» كاتی «جان بوسی» به رووی «تیریر» دا هه لده شاخی و ده قیژنی و ده لئ: ئه و كۆریه هه رامزاده یه كه كۆری ئافه ره ته مندالكوژه كه ی شه قامی ئۆف ره، لای به ن و هه ز ناكه م ئه و كۆریه نه وسن و چلیس و شه یتان نشینه له نیو مالی مندایمیتن.

تیریری راهیب ئیژی: كی ده لئ ئه مه رۆحی شه ی تانی تیدا رسكاوه، جار ی خو نه بوته خاوه ن رۆحی كی كامل، ئایا.. قسان ده كا، گورزه روونای دره وشاوه ی لئ به رزه بیسته وه، شتگه لی ئه م ژووره ده جوولینیت. بۆنی گه مار و ناخۆشی لئ دیت..

به للام «جان باتیست غرنوی» له خو وه و زگماك وهك مه لۆتكه یهك خاوه ن به ره هه سته یه کی هه یجگار به هه یز و لووتیکی مۆجیزه نامیزه و هه ر شتیك بۆن بكا و هه لیده مژی و دووباره ده ری ده هاو یژیته وه.. هه روه ها په ره ی لووتی، چه شنی چاوه و هه موو شتیکی پی ده بینی. «تیریر» هه ست ده كا قوماشه كه بۆنی ئاره قه و سه ركه و پۆشای نه شه ردر او و گه لای پیچراوی لئ دئ و یه كه وسه ره ته شه ی ده چی و تومه ز بۆدنی له شی خو بی و مه لۆتكه كه هه لیمژیوه و به راستی خه لقه نده یه کی سه ر و نامۆیه و ئازه لئیک درنده یه. گه ر له خودا نه تر سابام ئه و بوونه وه ره م چه شنی جالجالۆكه ئاودبوی دۆزه خ ده كرد.. سه ره تا ده یلاوانده وه دادا دادا، ئه میستا به ره و گه ره کی «سان ئه نتوان» و «دیر مادلین» پیسه کی كری دوو سال به دایانه كه ده دات.

«غرنوی» په ره ی لووتی چه شنی چا و بو بیینی شتگه ل و مرۆقه كان به كار ده هینا، به للام «مه دام غابار» ی له له ده یزانی «غرنوی» جو ره ها به ره و تهوانستی تیا رسكاوه، وهك به رگه ی دژی په تا و نه خو شی كوشنده، پی شیبینی، جیا كرنه وه ی جو ر و چه شنی بۆنه كان، گو شه گییری، جه سووری، تا دئ ئه م بوونه وه ره سه ر و به هه یز و نامۆیه

رۆنی قه نه فل و ئاوه دۆنی گول و رۆحی نارنج و شه و نومی ده ریا و میسک و عه بههر دروست ده کړیت. . بالدینی هه ست ده کات «غرنوی» شاگردی ده باخانه که پیستی خو شکر اوی بو هیناوه، بوونه وهریکی نه فسوونکاری خاوه ن به هره یه کی خه ته رناکی عه تر سارییه. ئیتر بالدینی به بری (۲۰) لیسه «غرنوی» له «غرمال» ی وه ستای ده باخانه که ده ستینی و غرمال پار که به شه راب ددها و تا به ره به یان ده خواته وه و جا خو ی هه لده داته نیو رووبار و به بهرچاوی «غرنوی» دا ئاوا و ئاوه چیت و نه ئاوری لی ده داته وه و نه فریاشی ده که وی. . نه مه دیمه نی مرۆق بکی رۆمانی (السقطه) ی «کامۆ» م بیرده خاته وه وه ک حاله تیکی هزری و جوودی گوزارشتی لی کراوه، به لام غرنوی له وی له عه ترخانه که ی بالدینی دا چ ده کا؟. . غرنوی خاوه ن به هره یه کی زگماک و خودایی و شیت و دیوانه، هه ولی دروست کردنی عه تری «شهوی نابولی» ده دات، غرنوی گو ی ناداته ریژه و پیوانه و پیودانگی عه تر سازی و کیش و ته رازوو و ره حه تی و تی کرای ئامرازه کان فه رامۆش ده کات، نه وه حه زی له بهرپا کردنی زه ماوه ندیکی خه ته رناکی پر ئاژاوه ی جوانی عه تر و عه تر سارییه! چونکه ریژه کانی عه تر له نیو رۆح و ده روون و زهینی دایه!

«غرنوی» ده توانی له م جینانی کارگه ی بۆن و بهرامه خانه یه جو ره ها عه تری نایاب و دانسقه ی وهرزی دروست بکات، عه ترخانه ی «بالدینی» به شیتویه ک نیویانگ ده رده کات خه لکی له گشت شوینه وه رووی تی ده که ن، له پر «غرنوی» نه خو ش ده که ویت و ده گاته حاله تی گیانه لا و سه ره مه رگ، که چی بالدینی به خو به ده فته ره وه له پال سه ری رووده نیشتی و پرساری راز و نه یینییه کانی عه تر سازی لی ده کات و یه ک یه ک زانیارییه کان تۆمار ده کات، به لام دوا ی چه ند رۆژی ته ندروستی باش ده بی، چونکه «غرنوی» بهرگه ی هه موو جو ره نه خو شیییه کی کوشنده ده گریت و ده توانی خو ی له درم و په تاش ده رباز بکات، که چی خه ته رناکترین زانیاری که له بالدینی فیتری ده بی. . نه وه یه که له باشووری فه ره نسادا به ریگه ی (رۆنی سارد) بۆن و بهرامه و عه تر دروست ده کړیت. ئیتر وه ک موسافیر و تۆریستیکی بی موبالات و گومراه سه ره ه لده گری و کارخانه که ی بالدینی جیدتیلی و دوا ی سه ره ه لگرتنی نه و کوشک و ته لاری جو زییه بالدینی داده رمی و خو بی و ژنه که ی ده مرن! حاله تیکه و رافه ناکریت! بریاری

ناکاته وه، یا ره ونه قی ته لیسمی روخساره زیباکان له قوولایی یادگه یدا ناپاریزی. نه و شیت و شه ییدی ئیکسیری عه تری پاکیزانه و نه و عه تره ی که له نه غمه ی میسک و بهرامه ی شه و نومی ده ریا و شیله ی نارنج و به بیوون ده کان.

«غرنوی» ده زانی که عه تر له گه ل زه مه ندا ده ژی و به قووناخه کانی مندالی و تافی لاوی و پیری و زووهانیدا تیده په ری. لیسه تیکست ئامازه به گوته یه کی «باسکال» ددها، (به ده ختی مرۆق له وه وه دی که نایه وی به کپی له ژووره که یدا جینشین بی)، نه مه ییش خو ی له خویدا حاله تی ئامازه ی زمانی ناراسته و خو ی «دهق» ه بو نه و گو شه گیریه کوشنده یه ی «غرنوی» که دوا بین جار له تونیلی نه شکه و تیکی قه برناسا بو ماوه ی حه وت سال خو ی له بونی پیس و گه ماری مرۆق ده پاریزی. . «غرنوی» بو یه که مین جار له هه موو ژیانیدا، وه ک شاگردیکی ده باخانه چاوی به کارگه ی (بۆن و عه تر) سازی «بالدینی» بازرگان ده که وی. شیت و شه ییدا و شاگه شکه و موینه لا و سه رسام و سه رسوپما و له م به هه شتی عه ترخانه یه راده مین، کوگا و هونه ری عه تاری لای نه و حه رامزاده یه هونه ری هه لکشانی رۆح و ده روونه و موینه لا بوونه به وه جدی عه تری ئیلاهی، نه گه رنا نه و ژیا نه پر و پووچه ی که ئاقیبه ت مرۆق مانه ندی کر میکی بی نوود له نیو ده چی، چ چه مک و مانایه کی هه یه، گه ران و ویلبوون به دوا ی ناوازه ترین و دانسقه ترین عه تر یکی نه مر، عه تر یک که جه به رووتی زه مه ن پیی نه وه ستی.

«غرنوی» له م فیرده وه سی عه ترخانه یه دا، هیدی هیدی چا و ده گپری و له م جیهانه فه نتازییه راده مین، له نیو قوولایی یادگه یدا خه سله تی عه تر و بۆنه خو شه کان به دنیای موسیقا وه په یه وه ست ده کا. . پاشان که سیره و سه ره مه ست و حه یران له بۆته و له گه ن و له نگه ری و حه وزه ره نگا وره نگه کان ورد ده بیته وه، ئامرازی نه مساوی، قاپ و قاچاخی عه تر سازی موینه لای (میژه بان و پوره که) ده بی، نه و میژه جوانه کاری عه تر سازی له سه ره نه نجام ده دری، چی ده بی نه گه ر نه و میژه له گه ل خو م به ره و «میسینا» به رم. .

«بالدینی» خاوه ن کارگه و بازرگانیکی رۆد و دلره قه، «بیلیسییه» ی وه ستای عه تر کار بۆن و بهرامه ی «نه قین و رۆح» ی بو دروست ده کات و عه تری (نه قین و رۆح) له پوخته ی شیله ی ئاوه دۆنی پرته قال و لیمۆ شیرین و

زهمه ن تیکه ل ده بن و ئەو هۆگر و ئاشنا و شهیدای عه تری خو ل و به رد و ته وه ن و ته رای بی سروو شته و له ئەماره ته ته ماوییه که یدا له غه بیه وه سه به ته ی پر میوه جاتی شه رانگیزی و په یژدی ئەفسو ناوی بو دی!

«غرنوی» وه ک که سایه تییه کی روو که ش و هیما یه کی رووت، که بکوژیکی دل ره ق و درنده و کارامه و پسپوره له کرده ی کوشتار کاریدا، ده لاله تی توخم و ره گه زه دزی و کریت و پیس و چه په ل و ناشیرینه کانی خه سلته تی نه ست و نااگایی مرۆف و به تاییه تی مرۆفی سه رده م ده گه یه نی، ئەو نه ست و نااگاییه ی که لیوانلیوه له ئیره یی و رژی و به خیلی، رووبینی و دوو فاقی، چاپلووسی و گونا ه و تاوانی شاراوه، ته ما حکاری و بی و یژدانی، دزی و جه رده یی و درۆزنی، بوغز و کینه و دلپرسی و خالی بوون له عیشت و ئەقین و مه حبه به ت. . پاشان مرۆف که هه لگری سیستمی تاقه زمانیکی موقه دده سی ره فتار فاشیبه، سیستمی ک پر له گونا ه و تاوان و بوغز و کینه و رووبینی و درۆ و ده له سه و ناراستگویی شاراوه. که واته مرۆف هه رگیزا و هه رگیز نایته خاوه نی خه سلته و سیفات ی پاک ی و خاوینی و عیشت و فه زیله ت، به لام هیما قوول و ئالۆز و جوانه که ی که سایه تی «غرنوی» په یوه سه ته به سیفات و خه سلته که ی «پرومیسسیۆس» ی ناگردز، که بلتیه سی ناگری ئیلاهی دده زئی، که چی «غرنوی» پرومیسسیۆسیکی عه تر دزه و جه سه ته ی پر لاره له نجیه ی پاکیزه کانی مه مله که تی خودا دده زئی و ده ی کاته مولکی تاییه تی خۆی تا دل و ده روون و رژی خاترجه م و دلنیا و به خته وه ر بی!

ئەو عه تره موصه فا و ناب و بژۆینه ی که هیشتا به تاوان و گونا هه کانی مه رگ و قه دهر و ئالۆشه کانی سیکس پیس و پوچه ل نه بووه، ئەو عه تره پر عیشتقه تا نه بیته مولکی لاشه یه کی گه نیو و دوایین جار به روو گه ی هه دهر بسپی ردری، هه ر بۆیه ش «غرنوی» چه شنی عه تاریکی شیت و کاریزما و درنده و هه میشه هۆشمه ند! . . ته نها دوو جار تنۆک تنۆک، دلۆپ دلۆپ. . عه تره که ده یژینی و بلاوی ده کاته وه، جاری بو دهر بازوونی له شابی لۆغانه که دا، جاری دووم، عه تری که نه قالی مه رگی خۆیه تی، عه تری ته فروتو نا بوونی رۆح و جه سه ته به عیشت و هه وه س و شیتیتیه وه، ئەو مانه ندی فاوست، خاوه ندی «۲۵» شووشه عه تری جه نان و جینانی خودایه و ئەو پاژیکه له وه بارسته تاریکییه ی که نوور و رووناکی لیتی خو لقی نراوه!

یه که جاره کی دوور که و تنه وه و خه لوه ت و گو شه گیری و لاته ربیک بوون له بۆنی مرۆف! له بۆنی خه لقه نده کانی سه رزه مین، «دۆستوی قسکی» له زیندانی سیب ریادا که «ئینجیل» ی لی دده زن گارانی مرۆف به رشانه وه ده شو به یینی.

سه فه ربیک رووه نادیارترین شوینی باشوور و گه یشتن به ترۆپکی خه لوه ت و گو شه گیری «غرنوی» دلنیا یه له وه ی که ئاده میزاد به بۆنی پیس و زنج و گه ماری جه سه ته ی پاکیتی سروشتی پیس و چه په ل کردووه. مرۆف بارستی که له پیسییه کانی شاراوه و گه نی. . ئەو ته نها له گه ل عه تری که چه پرچ سووره که دا ده ژئی. . ئەو کیژۆله یه ی که میوه ی «ئالووبالوو» ی قاش ده کرد، ئیتر به تاقی ته نی به ره و زنجیره چیای «سنترال» ی ناوچه ی «ئو فوج» هه نگا و ده هاویژئی، له مانگی ئابی سالی (۱۷۵۶) ده گاته ئەوی و له سه ر دوند و ترۆپکی چیای «بلومب دوکانتال» ده وه ستی و سه راپای له شی ده خاته به ر تیشکی خۆر و هوروومی گقه گقی با و بۆزان و سه رما و سۆله و چه شنی «سیدهارتا» ی هیرمان هیسه، ده یه وی به هۆی که ره سه و ئامرازه توند و تیژه کانی سروشت چلک و زنج و گونا هه کانی رۆح و جه سه ته لابه ری و له وی له سه و دوندی چیای «بلومب دوکانتال» دا دووباره جاریکی تر دوا ی هه وت سالی ره به ق به رووت و قووتی ده وه ستی و تا له شه رای بۆنی جلوه رگه چلکنه که ی ده ربازی بی. «غرنوی» له ده روون را هه ست ده کات که تاقه مرۆقیکی ته نیای ئەم گه ر دوونه یه و به س! له خو شیان هینده به خته وه ره یه که به ده نگ ی هاوار ده کا و ده قیژینی. . هه ست ده کا فاوست ئاسا ده ستی به سه ر «لۆگۆس» دا گرتووه و بۆته خاوه ندی سه رتاسه ری سه رو شتی بی پایان، غرنوی وه ک بکوژیکی و هه رامزاده یه کی ئەفسو نکار و به هه ره مه ند به دوا ی چرکه رۆحیه کانی به خته وه ری دا ده گه ری، به شتیه یه کی به رده وام له دنیای ئەماره ته خودی و غه بیانییه که یدا چرکه عه تراوییه کانی یاده وه ری به هیزه ئیکسیریه کانی زهینی شتیاو و سیحری نوستالژی ئاماده ده کا و چیژ و له ززه تی بی پایان له و چرکه ساته گونا هه کاریبانه وه رده گریت.

له وی له و تونیلی ئەشکه و ته دا، وه ک درنده یه کی به له سه و هه رامزاده یه کی به هه ره مه ند! دوور له بۆنی چه په لی مرۆف به خواردنی گیا و گو ل و قه وزه و کرم و مار ژیانیکی لاته ربیک و ته نها و گو شه گیر ده گوزه رینی و لای ئەو کاته ته قلیدیه کانی وه رز و سات و سال و چرکه کانی

سێداره دروانیش بوو که شووشه چی دهکهن، پاشان تۆمه تیان خسته سه رکریکارانی ئیتالی و یا باروکه دروستکه رانی یه هوود، گومانیان له راهیبه شه هوانییه کانی دیری «بندی کستی» و قه شه و کار دیناله ماسۆنییه کان و شیتته کانی نه خووشخانه ی «الرحمة» و کریکارانی خه لوز و سوالکه ران ده کرد، شاری «غراس» به یه کجاره کی شله ژا و خه لکی نه وه نده ده ترسان دلیان له نیو ده ستیان بوو، خو که س به ته مای گیانی کچی خۆی نه بوو. غرنوی درنده وه ک بکوژیکی شاراوو و په نهان توانی له ماوه یه کی کورتدا به هوئی تیلایا تابه تیه که ی «۲۴» کبیژله ی شوخ و شه نگ و جوان و په ری شیوه له نیو به ری و وه ک پارسایه کی سروشت «۲۴» شووشه عه تری ناب و موصه فا له بوئی قژی ئارموشین و له ش و جهسته ی نهرم و نیان ئاماده بکات. ئه م پارسای درنده و خه لوه تشینی شه رانگیزی سروشته خاوه ندی سامان و خه زینه ی موقه دده سی ئیکسیرییه! شازاده ی ئه ماره تی عه تری له شی کچگه ل و پاکیزه کان!، ئه ی چلۆن و که ی هاوکیشه ی ئیستیتیکه عه تراوییه شه رانگیزه که ی له لا ته واو ده بی، روو له کامل بوون ده کات و یان که ی ده گاته پله ی «فاوست» و ده بیته خوداوه ندی ئه ماره تی عه تره په تی موصه فاکان، چونکه عه تری جهسته ی کبیژله به ده بخته کان هیمای دوایین تنۆک و دلۆپه ی رۆحه و رۆحیش پابه ندی عه تر و بوون به رامه یه، که وا ته ته نیا رۆحه که له زیندانی جهسته دا هه رده م له جووله و بزاف دایه و رۆحه و نه شه و غه مزه و جیلوه و لاروله نجه و نه غمه و نهرم و نیانی و شه وق و په ونه قی جوانی به جهسته ده به خشی. ئیکسیری رۆح فۆنیمه کان به له نجه دینی و سه راپای ئاوتینه ی به ژن و بالا به شه پۆله کانی نوور ده ره وشیتنی و ئاگریکی فیرده وسین و مه زه دار له هه وای پرچ و نه گریجه به رده دا!

«غرنوی» وه ک درنده ترین بوونه وه ری ک ئه میستا خودان کۆمه لیک عه تر و رۆحه، ئه و به هه وه س و ئاره زووی خوئی، به هوئی لووته ئه فسووناوی و ئه فسانه ییه که ی بوئیان ده کا و له نیو یادگه و یاده وه رییه کانیدا وازی به عه تر و بوون و به رامه و رۆح ده کا. «غرنوی» وه ک درنده یه کی هیمن و کشومات هوشمه نده و ده زانی جهسته ی مرۆف زه وال و فانیه و بوئی زنج و په نیری کۆن و بو درنی ئاره قه و ماسی لئ دئ. نه خاسما که ده مرئ به زووترین کات شه رای بوئی گه مار و پیس ده رده کات، ئه وه تانی «زوسیما» ی پیری موقه دده سی «برایانی

ئه و خوداوه ندیکی ئیبلیس سیفه ته، که وا ته ده بی له نیو رۆح و جهسته ی گروئی پیاو کوژ و چه قۆکیش و سۆزانی و گه نجه لاساره کانا ته فروتونا بیت و پتوبسته بخۆره چلیسه کانی گوشتی ئاده می تیکه تیکه سه راپای جهسته ی هه للووشن. جهسته یه ک که به خورد و خو راکی گیاو گۆل کرم و مار و دوو پشک و قه ل و شه مشه کویره و شنۆی بوئی سروشت و عه تری خه ته رناکی یاده وه رییه گه مگین و عیشقاوییه کان په روه رده کراوه.

ئه میستا «غرنوی» قژی گه یشتۆته سه ر چۆکی و ریشیشی تا سه ر ناوکی شوپۆته وه و نینۆکه کانی چه شنی چرنوکی فرنده گوشتخۆره کانه. دوای رمانی ئه شکه وته که و ده ربازبوونی به هوئی په یژه ی غه بیانییه وه، ده لئی نه نکیدییه و به ره و شاری (بیرفور) هه نگاو ده هاویتی خه لکی لئی تۆقیون. وا هه ست ده که ن یه کی که له هوئی درنده ی «شایان» ی هیندی. به ره و شاری «غراس» لیره ش بوون و به رامه ی کچه پرچ سووره که ی خیابانی «دی ماریه» ی بو دئ. دوای خوشتن و قژتاشینی له وئ له و شاره ده توانی له عه ترخانه ی «دی فینان» و لای مه دام ئه رنولفی دابه زری و کاره جه رگه رانه کانی قه تل و کوشتار به ریاکات.

غرنوی وای بو ده چی که ته رمی مرۆف چه شنی گولی قرتینراو وایه، هه ر زوو سیس و په ژموورده و گه نی ده بی، بویه شیت و شه یدا ی دزینی عه تری بوئخۆشی بوونه وه ره زیندوووه کانه! سه ره تا غرنوی له وئ له شاری «غراس» دا بوئی له که ره سه ی مردوو دروست ده کرد، وه ک به رد و ده سکی ده رگه و په نجهره. پاشان میش و مه گه ز و جرج و به چکه پشیله و گوجیله ی راو ده کرد و ده یه تینا و له رۆنی قرچاوی نقوم ده کردن و تا «بوون» یان لئ دروست بکات. غرنوی وه ک درنده ترین مرۆفیتیک له سه رتاسه ری ژیانیدا نه یزانیوه مانای ئه قین و خو شه ویستی چییه، ئه و ته نیا بوون و به رامی جهسته ی خو شه ویست، ته نیا عه تر چی تر نا! ئه و عه ته ری که ده بیته مولکی خودی خوئی!

دوو هه مین قه تلئ غرنوی له م شاره. کوشتنی کچه پازده سه له که یه که جوانییه که ی له هه نگوینی ره ش ده کا! ده لئین بکوژه که په رچه ره ش و درپژه که ی بریوه و جلو به رگه که شی دا که ندوو و له گه ل خو بردوونی. خه لکی غه جه ریان تۆمه تبار ده کرد، چونکه قه ره ج له جلو به رگی کۆن و شه و شیتال رایه خ دروست ده که ن و بالیفه کانیش به پرچی مرۆف ده ناخن و له پیست و دگانی له

مردنی راسته قینهی هه لمژینی عه تری جهسته به هژی پارچه کوتاله چه وره کان! له گهل گهردی به ره به بیان له کوشتار کاربیه قیزه ونه که ی ده بیته وه. کلافه ی پرچه نارموشینه که ی «لوور» هه ره له کراس و ئاوه لکراسه که یدا ده پیچ و تیکرای پارچه په رۆبه کانیش ده ربا ز ده کا و سوب سه حهریکی سوور و خوتناوی، چۆله که خه ریبیکی جریوه و جووکه ن و خۆر تازه گزنگی ده که وی. «غرنوی» درنده ترین هه رماسی گه ردوون، به خۆ و به بارگه ی دانسقه ی، ناوچه که جیدیتلی. ریتشی که ده رگای ژووره که ده کاته وه هه ست ده کا شه پۆل شه پۆل بلیسه و نوور له جهسته ی لوور به رز ده بیته وه. ده زانی دره وشانه وه ی مه رگ و هه لکشانی دوایین پله ی کوشتارکاری جوانیه!

مه رگی «لوور» هه مه مه رگی «ئوفیلیا» ی تیکستی «رامبو» یه که تهرمه جوانه که ی به جلویه رگی ته نک و مه له سی بوو کینی سه ر ئا و که وتوه و ده لئی بارسیتیکه له گه لای خه زه لوه ری خودایی و «زیو» ی دره وشا وه ی فیرده وس. ده قی «عه تر» به هه مان ئاست و پله و هه ست و ده برینی هونه ری گوزارشتی له م حاله ته ی مه رگ و کوشتارکاریه کردوه. ئه میستا «غرنوی» وه ک عه تاریکی بکوژ و درنده خاوه ندی بیست و پینجه مین شووشه عه تری رۆحی جهسته ی پاکیزه بی گونا هه کانه. خاوه ندی هیز و جه به رووتی ده سه لاتیکی کاربیمیه و له راده و پایه و پله ی «فاوست» ی خاوه داوه ندی شه رانگیزدایه و ئه و گیانی به شه ی تان نه فرۆشتوه، به لکو خۆی بۆته شه رانگیزترین و کاملترین شه ی تانیک له ئه مه ره تی عه تر و له زه تدا، ده توانی له جیهانی ئالۆسکاوی خه یالگه و یادگه و یاده وه ریه کاندا گه مه ی موقه دده سترین عه تری له زه ت ئه نجام بدات، به لام سوودی چیه که وه ک خوداوه ندیکی خاوه ن سه لته نه تی عه تر رووه و جیهان ده رکه ویت و خۆت نه توانی و توانستت نه بی بۆنی عه تری له ش و جهسته ی خۆت بکه ی! ئاخر کج ده توانی بگاته ئه و ئاسته مه عرفیه خه ته رناکه ی هۆشمه ندی و بۆنی عه تری خودی ئالۆسکاوی خۆی بکا و هاوکات هه ست به پووچیتی بوون و گه ردوون نه کا!

ئیتتر که «غرنوی» وه ک بکوژیکی راسته قینه ده سگیر ده کری، دوا ی دادگاییکردن بریاری له سیداره دانی ده دریت و نزیکه ی ده هه زار که س ئاماده ی زه ماوه ندی هه لئاسینه که ده بن و خاوه ن قوربانیه کان هه ولی پاره

کارمازوف». ئه و پیره ی که رۆژانه سه دان که س سه ردانیان ده کرد و ده ستیان ماچ ده کرد و سوژده یان بۆ ده برد، چه ند زو له ماوه ی چه ند کاتژمیتریکدا لاشه لاواز و بنیسه که ی بۆگه نی ده کرد، که واته نه مری ته نیا له عه تری رۆحه موصه فا و پاک و نابه کانی پاکیزاندایه. هه لبه ته دوایین نیچیری «غرنوی» خاتوو «لوور» ی کچی (ریتشی) یه. ئه و تاقانه کیژه ی که جوانیه که ی له روخساری ماهی تابان ده کا و ریتشی دوا ی مردنی هاوسه ره که ی دووباره ژنی نه هینا و هه ره به دیار «لوور» وه ژیا نی ده گوزه راند.

ریتشی که سه بری شیوه و روخساری «لوور» ی ده کرد هه ستیکی سه بر و نامۆی پر ترس و شه رم کرۆکی گیانی داگیر ده کرد. زۆر به وردی و هۆشمه ندانه له و کرده ی جه رگبری قه تل و قه تلکاریه ی شاری «غراس» ی ده روانی و ریتشی خاوه ن پله و پایه و پیگه ی راویژکاری له سه لته نه تی ده ولته تدا وه رگرتبوو، به هیمنی ئه و هاوکیشه ی شه رانگیزی جوانناسیه ی کوشتار و کوشتارگه ی لیکده دایه وه، ده زانی دوا ی له نیوردنی «غراس» (۲۴) کیژۆله ی شوخ و شه نگ و نه رم و نیانی شاری «غراس» نیمجاره نو ره ی کچه تاقانه که یه تی. ئه م حاله ته خوتناوییه ی شاری «غراس» ته نیا به کوشتنی «لوور» کوتایی پیدئ و هاوکیشه ی شه رانگیزیش ده گاته لووتکه و ترۆپیکی کاملبوونی جوانی! به لام ریتشی و تیرای ئه وه ی که راویژکاری ده ولته بوو، خاوه ن که سایه تیه که ی رارا و گو مرا و لیورپتر به هه ستی جوانی! یه کسه ر بریاری جیهیتشتنی شاری «غراس» ده دا و به خۆ به لووری کچه تاقانه که ی زۆر به پاریز و نه یینی شار به جی دیلن، به لام بۆ کوئی؟ به ره و کوئی ری ده که ن! ئاخر «غرنوی» درنده به هژی لووته سیحراوییه که ی له هه ج شوینی بی ده ی دۆزیتته وه! ئاخر ئه مه بیان دوایین که نه قالی مه رگ و قه تل و کوشتارکاری درنده ی «غرنوی» یه که له نیوه شه وی کوشوماتی ژووری هۆتیلیکدا ئه نجامی ده دات، ئه و درنده یه به هژی په یژه یه کی دارینه به نهومی دووه می هۆتیله که هه لده گه ری، له په نجره وه به ژوور ده که وی و «لوور» ی مه له ک شیوه له شیرین خه ودا یه و شه عشه عه ی جهسته برۆنزیبه که ی ده چریسکیته وه!

ئه و درنده یه تیللا کوشنده و تاییه تیه که ی ئاراسته ی ته وقه سه ری ده کا و ئه نجا سه رجه م که ره سه و ئامرازه کانی عه ترکاری (به ریگه ی رۆنی سارد) په رشوبلاوی سه ر جهسته که ی ده کا تا بیگه په نیته قوناخی مه رگی دووه م،

دهكهن و به سرووتیكى وهسهنى و بهوپهبرى نهوسنى و چلئیسى تیکه تیکه لهشى دهخۆن. ئا بهم جوۆره خوداوهندى عهترى پاکیزهكان پیتوسته لهنیوه لهش و جهسته و دل و دهروون و گیانی گروۆ دز و جهرده و سهرسهرى و چهقۆكیش و سوۆزانی و پاگردوانى ئهترهش و گهنجى یاخى و لاسار و سهرهروۆدا تهر و توونا و زهوال و فهنا بئى..

ئههمهیش وههمى كردهى نووسینه و «ئهپیکۆر» گوتهنى ئهوهى بیهوى سهراپای جیهان ژئیر و زهبره کات پیتوسته بیه له تهرتووناکردنى خودى خوۆ بکاتهوه. وههمى نووسینیش ویل و سههرگهردانى دۆزینهوهى سههرچاوهگهلهكانى ئیستهتیک و راز و نهیتیههكانى مههرگ و تراژیدیايه و خوۆ ناقتیهت مرۆف وهك بوونهوهریك دهسكهوت و نیچیری هیتزىكى نادياره و پرۆسهى وههمى نووسینیش پهيامىكى پهنهان و شارهوى لهنیوه وجودى خوۆدا ههنگرتوه و بوونىك لهنیوه بازنهى زهمنهنا دهژى و لیوانلیوه له گوناھ و جوانى، بهلام لهوديو سنوور و تخووبى سیستمى كردهى نووسینى رۆمانى «عهتر» دا هالا و بلئیسهى ئامازهگهلیك ئاگر و پۆلووى (دریدا - نیچه) یی دهدهوشینهوه و گوزارشت له هزر و گوۆشهنگایهك دهكهن كه ههموو شتىكى ئهم گهردوونه پووچ و بئى مانایه و ههموو شتىك وهكویهك وایه، چاكه و خراپه، جوانى و كرىتى، لهبهر ئهوهى دوايهن جار تىكرای شت و شتگهلهكان دهمرن و لهنیوه دهچن، ئیتر شتهكان چ مانایهکیان نییه!

سههرچاوه:

رۆمانى «العطر»، باتریك زوسکیند، وهگریرانى له فهرهنسییهوه: د. نبیل الحفار، له رۆمانهكانى «المدى»، چاپى سیپهه، سالى ۲۰۰۳.

پارهکردنى دهدهن، كه چى «غرنوى» وهك پرۆمیسویستىكى عهتردز و کاربزمایهكى بههیز و ئهنارشیزم بههوى بهکاربردنى دلۆپه عهترىكى بوۆندارى رهوحانى، عهترى جهستهى نهورهسیدهى خودایى، دهتوانى ئالۆشیرترین و ئیروۆتیکترین زهساوهندیكى باخوسى بهریا بکا، كهرنهقالىكى لهززهتداری دیوینیزۆسى، زهساوهندیك به بلاو بوونهوهى دلۆپه عهترىكى جاویدانهى پیرۆز، كه ههز و لهززهتى سهراپای ههشاماتهكه دهورووژینى و تیکهال و ئاوێزانی یهكدى دهبن. كهس پروا ناکا «غرنوى» بکوژ و تاوانبارى بئى، بهلكو وهك قدىس و پیاوچاك و بئى گوناھى سهیر دهكرى و «ریتشى» به نزا و تكا و لالانهوه لى نزیك دهبئى.. «غرنوى» ئهى بکوژى كچانى «غراس» بمبوره تووخودا بمبوره، بمبوره ئهى كوره ئازیزهكهم، تو بۆنى لووت لى دئ، ههز دهكهم چهنى ههز دهكهم بتكهه به كورى خوم و من و تو وهك كور و باوك پیکشه بژین، بهلام غرنوى، عهترى پیرۆزى لوور لهنیوه خووتیدا دهپژا و غرنوى ئاخو گول دوو جار دهمریت جارى كه دهقرتینرى و جارى تریش كه شیلهى عهترى ههلهدهمژرى..

غرنوى موپته لای بۆن و بهرامهیه و بهس نه جهسته! غرنوى دهروا و شایى لۆغانهكه جئ دئیل و نیازیهتى ههمدیس رووه و سروشت زنجیره چیاكانى «سنترال» ی ناوچهى «ئوچرچ» سههرهنگرى، كه چى پهژیوان دهبیتتهوه، دواى نیوهشهویكى درهنگ و خاموش كه گوۆر ههلهكهنهكان دهگهڕینهوه و دووباره جوولهى ژیان شوینه خالیسهكان دهگرتته خو و مرۆقه ههچ و پووچ و بئى نموودهكان به ههموو چهشن و جوۆریانوه بهدیار دهكهن.. دزهكان، پیاوكوژهكان، چهقۆكیشهكان، سوۆزانییهكان، سهرسهرى و پاگردوانى سهربازى، گهنجه لاسارهكان، له گوۆرهپانهكهدا ئاگرىكى چكوۆله دادهگیرسین تا خورد و خوۆراكى چكوۆله ئاماده بکهن، غرنوى مانهندى خهلقهندهیهكى کاربزمایه تیکهال بهو گروۆیه دهبئى و لهپر دلۆپه عهترى له گولاوخانهى رۆحى دهپژیتنى و عهتر بلاو دهبیتتهوه، عهترى مههرگ، عهترى فهنا و وهجدى شهوانگیزی. تهنیا دلۆپىك لهو (۲۵) شووشه عهترهى كه خوۆى خوداوهندى مهملهكهتى عهترستانهكهیه.. تىكرای خهلقهندهكان له رۆحهوه دهورووژین و چهشنى مانگ و ئهستیره ههلقه و بازنهى بهدهوردا دهبهستن و هیدى هیدى به وریا دهخولینهوه و دهخولینهوه. لهپر جهستهى پیرۆزى لهت لهت و ئهئجن ئهئجن و پاره پاره